
Szerző / Marcell Tamás / Moholy-Nagy Művészeti Egyetem / Doktori Iskola

Témavezető / Zsótér László / DLA habil. egyetemi tanár

Cím / A könyv, mint fizikai objektum virtualizálódásának folyamata a tervezőgrafika tükrében

1.

A digitális könyv megjelenése és elterjedése szükségszerű következménye az információs társadalmaknak, tekintettel azokra a történelmi folyamatokra, melyek tükrében a könyv minden esetben az adott korszak innovációs lehetőségeinek reflexiója.

A történelmi korszakok során folyamatos változáson és átalakuláson keresztülment könyvek esetében megállapíthatjuk, hogy részben olyan triviális és praktikus szempontok indukálták a tartalmi és formai módosulásokat, mint a méret, a kezelhetőség, a tárolhatóság, vagy a szállíthatóság, továbbá a vizsgált korszak kereskedelmi tevékenységeinek, ipari és technológiai fejlődésének eredményei. A fenti kijelentés tükrében, figyelembe véve a kétezres évektől tapasztalható virtuális és digitális felületek drasztikus elterjedését, megállapíthatjuk, hogy a digitális könyvek megjelenése, és ezzel a hagyományos tradicionális könyvek visszaszorulása – erősen szkeptikus álláspontok szerint eltűnése – szükségszerű következménye a digitalizálódott információs társadalmaknak.

2.

A digitális könyv olyan alapvető funkcionális és strukturális eltéréseket mutat a hagyományos nyomtatott könyvhöz képest, melyek eredményeképpen nem tekinthető a nyomtatott könyv analógiájának.

A digitális könyvvel kapcsolatban gyakran kerül megfogalmazásra az a vélemény, miszerint az e-book a tradicionális könyv egyfajta technológiailag módosított, evolúciós fázisa. Valójában azonban a két tárgy/eszköz összehasonlításakor azt tapasztaljuk – eltekintve attól, hogy mindkét esetben szöveges tartalomközvetítésről van szó –, hogy alapvető különbségekre vagyunk kénytelenek rámutatni. Megjelenésében és funkcionáltságában, tehát az olvasó és a könyv viszonyának tekintetében alapvető eltéréseket tapasztalhatunk. A kijelentés alátámasztására példaként emelném ki a hagyományos könyv statikus helyzetét, szembeállítva a digitális eszközök folyamatos változás alatt lévő dinamikus, rezponzív felületével. Hasonlóképpen szembevetendő különbség – elsődlegesen a fizikai jelenlét hiányából adódóan – az olyan, a tradicionális könyv virtuális másolataként létrehozott, és a könyv illúzióját keltő strukturák és módszerek átmenetelése, mint amilyen a lapozás, az oldalszámozás, a könyvjelzők, vagy a borítók jelenléte, ugyanakkor viszont az olyan alapvető kötetzeti megoldások, mint a könyvgerinc, az állandó grafikai és tipográfiai környezet, az előzők, a puhaborító, a borító fül rész, a fűlészövegek, a hátoldal stb. teljes hiánya.

3.

A digitális könyv szükségtelessé teszi a tervezőgrafika több évszázados könyvtervezési metódusainak tapasztalatait, hagyományait, valamint azok alkalmazását.

Az e-book tervezőgrafikai szempontból nem, vagy csak rendkívül szegényes lehetőségeket biztosít a tervező számára, tekintettel arra a tényre, hogy az e-book nem könyvként jelenik meg, hanem egy szövegközvetítő eszközként, és mint ilyen, nem egy-egy szöveg vizuális megtestesítője, hanem egy általános felület, mely épp semlegessége által válik univerzálissá. Ez a fajta semlegesség tapasztalható a szöveg megjelenítések tekintetében is, ahol is nem az éppen adott tartalom vizuális interpretációja a cél, hanem a tárgyilagos tartalomközvetítés. Ebben a szituációban az egyetlen grafikai eszköz a betű, illetve annak méretváltozásaiból adódó képi különbség. Amennyiben a digitális könyvek kiszorítják a nyomtatott könyveket, úgy a tervezőgrafika meghatározó, és hosszú évszázadokra visszatekintő tervezői metódusai válnak szükségtelessé, és hasonló tervezői vákuum kialakulásának lehetünk tanúi, mint amit tapasztalhattunk a zenei piacon, ahol, miként a könyv esetében a szöveg, a virtualizálódott zene a zenei hordozók [CD, DVD, kazetta stb.] tervezését tették szükségtelessé. Itt szintén a megjelenítő eszközök [mp3 lejátszó, iPod, stream felületek stb.] csökkentették a grafikai lehetőségeket, miként ez napjainkban a könyvek, illetve az e-bookok esetében történik.

4.

A tervezőgrafika virtualizálódásával, a korábbi tervezési eszköztár és metódusokat indukált, mely folyamatok gyökeres változásokat eredményeztek a szakma eddig fennálló alapvetéseiben.

A nyolcvanas évek digitális forradalma, valamint a személyi számítógépek széleskörű elterjedése olyan újfajta alkotói tér kialakulását tette lehetővé, amely a korábbi grafikai környezetet – ahol a fizikai térben, valós eszközök bevonásával, kézzelfogható produktumokat hoztak létre – virtualizálta, anyagtalantította. Létrejött a tervezőgrafikai szakma virtuális, anyagtalán másolata, egyfajta pszeudó hivatás, ahol virtuális user interfaceken, imagináris, felhő alapú tároló-rendszerekben [Google Drive, Dropbox, iCloud stb.], olyan anyagtalán, virtuális produktumokat hoznak létre [e-book, web grafikák, appok, interaktív felületek], melyek sok esetben egyáltalán nem hoznak létre kapcsolatot a fizikai térrel.

Szerző / Marcell Tamás / Moholy-Nagy Művészeti Egyetem / Doktori Iskola

Témavezető / Zsótér László / DLA habil. egyetemi tanár

Cím / A könyv, mint fizikai objektum virtualizálódásának folyamata a tervezőgrafika tükrében

1.

The emergence and spread of electronic books is an inevitable consequence of the information society, in view of the historical processes showing that the book is always a reflection of the opportunities for innovation in a given era.

With regard to books, which have undergone continuous change and transformation in the various eras throughout history, we find that changes in content and form have been induced partly by such trivial and practical considerations as size, manageability, ease of storage and transportability, and also by the advances in commerce, industrial and technological development. In the light of this statement, given the dramatic spread of virtual and digital platforms observed from the 2000s onwards, we can conclude that the emergence of electronic books, and the attendant decline in conventional, traditional books – or, to take the most extreme view, their disappearance – is an inevitable consequence of the digitalised information society.

2.

Electronic books show fundamental and structural differences in comparison to conventional, printed books, and a result of these they cannot be regarded as analogous with printed books.

An oft-expressed opinion regarding electronic books is that they are a kind of technologically modified, evolutionary phase of the traditional book. In reality, however, when comparing the two objects/devices we find that – disregarding the fact that both are vehicles for textual content – a number of fundamental differences that need to be pointed out. In terms of their appearance and functionality, fundamental differences can be found in the relationship between the reader and the book. As an example to support this statement, I would like to highlight the static nature of the traditional book, as contrasted with the constantly changing, dynamic, responsive surface of digital devices. A similarly striking difference – primarily due to the lack of a physical presence – is the incorporation of structures and methods that mimic traditional books, creation the illusion of a book, such as page-turning and page numbering, bookmarks or cover pages, but in the complete absence of the fundamental binding solutions such as the book spine, the permanent graphical and typographic environment, the flyleaf, dust jacket, cover flaps, blurb, back cover, etc.

3.

Electronic books essentially render several centuries of experience and tradition of graphic design techniques related to book design, and their use, redundant.

From a graphic design perspective, e-books provide little or no scope for the designer, in view of the fact that they appear not as a book, but as a tool for displaying text, and in this capacity they are not the visual embodiment of a given text, but a general platform, the neutrality of which is precisely what renders it universal. This kind of neutrality can also be observed in relation to the displays of text, where the purpose is the objective delivery of content, as opposed to a visual interpretation of the given text. In this situation, the only graphic tool is the typeface, and the visual difference resulting from changes in the font size. If electronic books do displace printed books, then the centuries-old design methods that define graphic design will be made redundant, and we could be witnessing the emergence of a design vacuum similar to that seen in the music market where, analogously with text in the case of books, the virtualisation of music rendered the design of storage media [CDs, DVDs, cassettes] unnecessary. Here too, it was the playback devices [mp3 player, iPod, streaming platforms etc.] that reduced the scope for graphic design, as in the case of books, and e-books, today.

4.

With the virtualisation of graphic design, the deep processes giving rise to changes in the existing design toolbox and methods have resulted in radical changes to the accepted tenets of the profession.

The digital revolution of the 1980s, as well as the widespread adoption of personal computers, facilitated the emergence of a new kind of creative space, which virtualised and dematerialised the previous graphical environment in which tangible products were created using real tools in physical space.

A virtual, unsubstantial copy of the graphic design profession came into being, a type of pseudo-vocation where, in virtual user interfaces, imaginary cloud-based storage systems [Google Drive, Dropbox, iCloud etc.], unsubstantial, virtual products are created [e-book, web graphics, apps, interactive platforms], which in many cases make no connection whatsoever with the physical space.